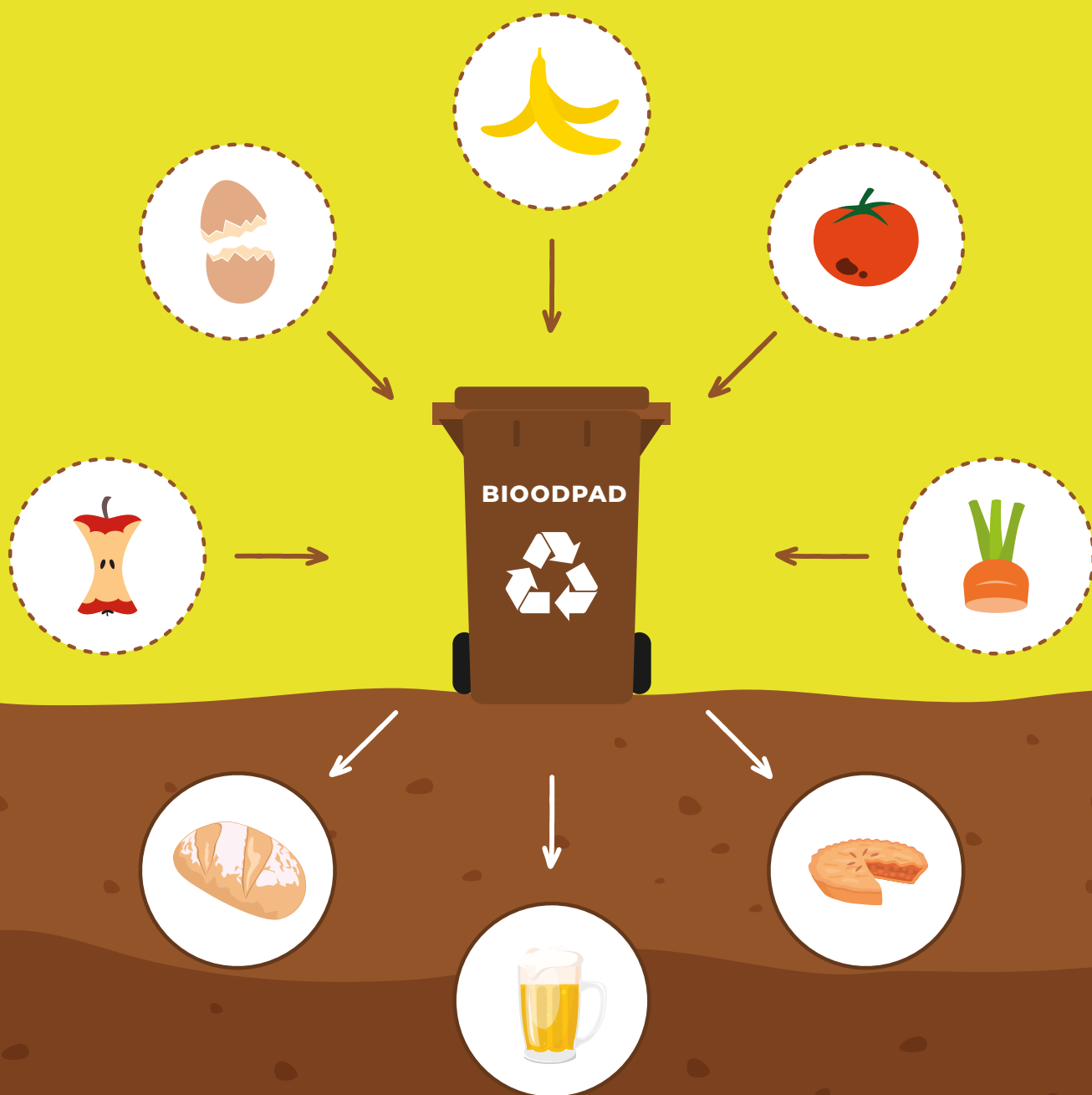

JAK NA LEVNĚJŠÍ A ČISTŠÍ ODPADY

manuál pro malé i velké obce

Tento materiál se k Vám dostal, protože právě Vaším občanům není jedno, co se s odpady děje. Přidejte se i Vy k městům a obcím, které neplýtávají surovinami a nemrhají prostředky.

V následujících letech čeká na Vás, starosty a starostky, nová výzva. Státy EU se schválením Balíčku pro oběhové hospodářství shodly, že závazně zvýší recyklaci komunálních odpadů minimálně na 55% do roku 2025, 60% do roku 2030 a minimálně na 65% do roku 2035, do kdy zároveň sníží skládkování maximálně na 10%.

V roce 2016 skončilo na našich skládkách 2,5 milionu tun komunálních odpadů. Přepočteno na každého z nás je to 230 kilogramů ročně. A zatímco země Evropské unie vytřídí a zrecyklují skoro polovinu komunálních odpadů, my pouze třetinu.

Co to pro obce a města znamená?

- Skládání odpadu bude zdražovat.
- Třídění odpad „jen tak, aby se neřeklo“, bude pro obce nákladnější.
- Obce budou muset nový systém sběru odpadu zaplatit z rozpočtu, nebo přenesou náklady na občany.
- Pokud obce dokáží obyvatele motivovat k nižší produkci odpadů, nebude zdražení za skládání či spalování výrazné.
- Zvyšování podílu recyklovatelného odpadu se vyplatí všem (příspěvek od EKO-KOMu nebo levnější zpracování).

ZÁKLADNÍ POJMY

Komunální odpad je všechny odpad vyprodukovaný v obcích. Skládá se zjednodušeně:

- z odpadů domovních (produkce domácností),
- z odpadů od drobných živnostníků
- a odpadů vzniklých úklidem veřejných prostranství (koše na odpad, tráva, listí, ...).

Komunální odpad také můžeme rozdělit:

- na vytříděný,
- k recyklaci: bioodpad, papír, plasty, sklo, kovy, oleje, textil, nebezpečné odpady jako elektroodpady, svítidla, baterie, barvy apod.,
- k uložení na skládku, nebo spálení: objemný odpad
- a na směsný, který skončí na skládce nebo ve spalovně.

Zatímco náklady na směsný komunální odpad porostou (plánuje se zvyšovat skládkovací poplatek a omezit skládání), bude legislativa tlačit:

- obce ke zvyšování třídění odpadů
- a průmysl k zajištění recyklace svých výrobků a obalů.

Zamyslete se

- Víte, jaké množství komunálního odpadu Vaše obec vytrídí? Je to více než polovina?
- Mají domácnosti u Vás snadný přístup ke třídění hlavních druhů odpadů, tj. zahradní bioodpad, kuchyňské odpady, papír, sklo, plasty a kovy?
- Motivuje Vaše obec domácnosti ke snížení produkce směsných odpadů? A jak úspěšně?
- Spolupracuje Vaše obec s domácnostmi, které fungují životním stylem zero waste a které se snaží se neprodukovat žádný odpad?
- Má obec dlouhodobější vizi, jak chce do budoucna s odpady nakládat?

Zkušenosti ze západní Evropy i z českých a moravských měst ukazují, že klíčem k výraznému zvýšení třídění a snížení produkce směsných odpadů jsou tyto kroky:

Lepší recyklační služby

Nejsnazší způsob, jak domácnosti motivovat k vyššímu třídění odpadů, je jim třídění co nejvíce usnadnit. Ideálně zajistit, aby nádoby na tříděný odpad byly u každého domu (takzvaný door-to-door neboli odvozný systém sběru vytríděných odpadů). Je důležité, aby se snadný způsob třídění odpadů týkal všech druhů odpadů, tedy i kuchyňských bioodpadů. Ano, třídít kuchyňský bioodpad lze i v bytových domech ve městech. Když to jde ve sluncem zalitým italském Miláně a Trevisu, španělské Barceloně, v Písku a Jihlavě, proč by to nešlo u Vás?

Více informací například zde:

www.hnutiduha.cz/pytllovysberodpadu

Platba za odpad

Ve většině českých měst platí domácnosti za odpady tzv. na hlavu, tj. všichni stejně. Nezáleží na tom, jak moc naplněnou popelnici nechávají odvézt či jak často. Empirické studie prokázaly, že méně směsných odpadů a více vytříděných odpadů mají obce, které domácnosti motivují férovějším systémem sestavení platby za odpad (používá se termín PAYT – z anglického „plať, kolik vyhazuješ“). Tyto systémy mohou odvíjet platbu od hmotnosti, objemu, frekvence svozu směsného odpadu nebo dávají domácnostem slevy z paušální platby za nějakou snahu.

Například žetonový systém v Hustopečích nad Bečvou snížil roční produkci směsných komunálních odpadů pod 100 kg na osobu, ačkoli průměr v ČR je kolem 280 kg směsných odpadů na osobu. Zavedení motivačního systému v Březí na Mikulovsku snížilo během čtvrt roku množství produkovaných směsných

komunálních odpadů na polovinu. Krajské město Jihlava dokázalo propracovaným systémem snížit průměrnou roční produkci směsných odpadů na 144 kg na osobu.

Výsledky i environmentální přínosy platby podle množství několikanásobně překračují případná negativa jako černé skládky nebo spalování odpadů v lokálních topeništích, ke kterým navíc dochází i nyní.

Více informací na:

www.hnutiduha.cz/dobre-priklady-odpady
www.mzp.cz/cz/pay_tour_2017_prezentace

Podpora domácího kompostování

Třetinu hmotnosti komunálních odpadů tvoří bioodpady. Podpora domácího (pro rodinné domy) nebo komunitního (pro bytové domy) kompostování tedy vede k výraznému snížení směsných komunálních odpadů. Z ekonomického hlediska je domácí kompostování nejlevnější způsob nakládání s bioodpady.

Vhodným doplněním domácího kompostování je také půjčování nebo zprostředkování drtiče větví. Zatímco větve jsou problematický odpad, štěpka má mnoho využití: dá se spalovat, mulčovat nebo smíchat s trávou pro zajištění správného průběhu kompostování.

Domácí kompostování bude započítáno jako způsob plnění cílů na vytřídění odpadů.

Více informací například:

www.hnutiduha.cz/domacikompostovani
www.kompostuj.cz

Podpora center opakovaného použití

Jedná se o místa, kam mohou občané odevzdat nepotřebné, ale stále funkční věci, jako je například nábytek, domácí spotřebiče, textil či hračky. Odevzdané předměty jsou tříděny a poté nabízeny k prodeji za odpovídající ceny. Tato centra mají i sociální podtext, protože mohou pomoci se zaměstnáváním postižených nebo jinak znevýhodněných jedinců.

V Brně funguje například šest RE-USE pointů, kam mohou občané odevzdávat věci k dalšímu použití: <http://bit.ly/reuse-brno>.

V Praze můžete využít RE-USE centrum a sdílenou dílnu www.zpokojedopokoje.cz.

V belgickém Vlámku je v provozu více jak 130 center a ročně obdrží v průměru 6 kg předmětů na obyvatele. Nakupovat do nich chodí téměř 3 miliony Vlámů.

Na menších obcích může být centrum opakovaného použití nahrazeno například pravidelným bleším trhem.

Vítězové odpadové výzvy: zero waste města

Města a obce mohou změnit systém nakládání s komunálními odpady tak, aby produkovaly mnohem méně směsného komunálního odpadu. Řada měst a obcí se dokonce připojuje k cíli snížit do budoucna produkci směsných komunálních odpadů co nejblíže k nule. Mezi zero waste města patří například španělská Barcelona nebo italská Parma.

Více o evropských Zero Waste Cities zde:

<https://zerowastecities.eu/>

Co dál?

V případě zájmu o spolupráci na zlepšení odpadového hospodářství ve Vaší obci kontaktujte odpadového experta Hnutí DUHA, rád Vám pomůže s konkrétními dotazy.

Ivo Kropáček

ivo.kropacek@hnutiduha.cz

+420 604 207 302

Hnutí DUHA

Friends of the Earth Czech Republic

-
- Visegrad Fund
-
-